

SZKOŁA SŁUCHANIA SŁOWA BOŻEGO

Pismo Święte – wspomniały list Boga do człowieka

Warto zwrócić uwagę na fakt, że słowa wyjęte z Biblii słyszymy podczas każdej Mszy świętej. W niedzielę, a często i w dni powszednie, wyjaśniane są one w homilii. Wiemy dobrze, że to, co słyszymy, jest Słowem Bożym. Wiemy, że przez usta lektora i kapłana w tajemniczy sposób zwraca się do nas sam Chrystus. Z całym więc zgromadzeniem eucharystycznym pozdrawiamy Go i zarazem dziękujemy Mu słowami:

- Chwała Tobie, Panie!
- Chwała Tobie, Chryste!

Gdy słuchamy czytań mszalnych, nieraz czujemy, jak „żywe jest Słowo Boże, skuteczne i ostrzejsze niż miecz obosieczny, przenikające aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolne osądzić pragnienia i myśli serca. Nie ma stworzenia, które byłoby przed Nim niewidzialne. Przeciwnie: wszystko odkryte i odsłonięte jest przed oczami Tego, któremu musimy zdać rachunek” (Hbr 4,12-13).

Kto osobiście doświadczył prawdziwości tych słów, odczuwa raz po raz pragnienie, żeby i samemu zaglądnąć do czytanej w kościele Księgi. Otwieramy więc w domu Biblię i zaczynamy czytać... Do takiej lektury usilnie zachęca nas Kościół w konstytucji o Objawieniu Bożym Soboru Watykańskiego II. Musimy być wierni zasadzie św. Hieronima: „Nieznajomość Pisma świętego jest nieznajomością Chrystusa”.

„Wszystko, cokolwiek można napisać o istocie, treści i wartości Pisma świętego, może zmierzać tylko do jednego celu: nauczyć się czytać Pismo święte” (C. Charlier OSB). Od kilkudziesięciu lat jesteśmy świadkami coraz żywiej rosnącego zamiłowania do czytania Biblii. Jest to zjawisko o rozmiarach ogólnoswiatowych, widoczne tak w Kościele, jak poza nim. W Kościele widzimy, jak ten typ odnowy biblijnej zaznacza się wyraźniej niż dawniej wśród laikatu (Ruch „Światło-Życie”, neokatechumenat, duszpasterstwo akademickie, grupy modlitewne, kręgi biblijne).

Tradycja Ojców Kościoła. Chrześcijańska starożytność - za przykładem synagogi i apostołów - zna czytanie Pisma świętego jako element kultu, który przetrwał do dziś dnia w liturgii brewiarzowej i mszalnej. U Ojców Kościoła nie tylko cała teologia i duszpasterstwo oparte jest na czytaniu i objaśnianiu Pisma świętego, ale bardzo często zalecają oni czytanie Pisma świętego i medytację nad nim jako stałą praktykę indywidualną, i to nie tylko dla duchownych. Mówią oni o codziennym pensum lektury, nawet dla dzieci. Hasłem tej praktyki mogą być słowa św. Grzegorza Wielkiego: „Ucz się o sercu Boga ze słów Boga”.

W *lectio divina* (Bożym czytaniu) staje przed czytającym świat Biblii w całym swym ogromie i jednolitości jako zespół myśli Bożych, tworzący poprzez wieki nowe stworzenie (*nova creatio*), jako Boży plan odrodzenia i uświęcenia ludzkości od Adama poprzez patriarchów i lud Izraela do ludu Nowego Przymierza - w Słowie, które Ciałem się stało. Św. Hieronim przypomni jeszcze: „Nie pożywa się Ciała Chrystusa jedynie w misterium (ołtarza), ale także w lekturze Pism świętych”.

Powrót do Biblii był jednym z głównych haseł Soboru Watykańskiego II. W konstytucji dogmatycznej o Objawieniu Bożym („*Dei verbum*”), która była poświęcona Pismu świętemu, czytamy: „Wierni Chrystusowi winni mieć szeroki dostęp do Pisma świętego. Z tej to przyczyny Kościół zaraz od początku przejął jako swój najstarszy grecki przekład Starego Testamentu, biorący nazwę od siedemdziesięciu

mężów, a inne przekłady wschodnie i łacińskie, zwłaszcza tzw. Wulgatę, zawsze ma w poszanowaniu. A ponieważ Słowo Boże powinno być po wszystkie czasy wszystkim dostępne, Kościół stara się o to z macierzyńską troskliwością, by opracowano odpowiednie i ściśle przekłady na różne języki, zwłaszcza z oryginalnych tekstów ksiąg świętych. Skoro one przy danej sposobności i za zezwoleniem władzy Kościoła zostaną sporządzone wspólnym wysiłkiem z braćmi odłączonymi, będą mogły być używane przez wszystkich chrześcijan” (KO 22). Na zakończenie konstytucji Sobór jeszcze raz wypowiada wyraźną wolę Kościoła: „Tak więc niech przez czytanie i studium ksiąg świętych Słowo Boże szerzy się i jest wysławiane (2 Tes 3,1), a skarbiec Objawienia powierzony Kościołowi niech serca ludzkie coraz więcej napęlnia” (KO 26). Te słowa nie wymagają żadnego komentarza. Należy jedynie życzyć sobie, aby coraz bardziej stawały się rzeczywistością w życiu chrześcijan.

Metody czytania Pisma świętego.

Tradycyjnie wyróżniało się trzy metody czytania Pisma świętego:

1. kursoryczną, która polega na czytaniu całego Pisma świętego od początku do końca bez opuszczeń;
2. systematyczną tylko pod jakimś kątem, np. wg wskazań tematycznych wyjętych z konkordancji lub zaczerpniętych z opracowań teologii biblijnej;
3. pragmatyczną, która śledzi rozwój Objawienia Bożego, posuwając się etapami dziejów zbawienia.

Te krótkie wiadomości nie odpowiadają w pełni na pytanie o dobrą lekturę Pisma świętego. Trzeba poszukać właściwych zasad samego czytania. Najlepiej znaleźć je w samym Piśmie świętym. Zachęcał do tego już Blaise Pascal oryginalną zasadą: „Bóg dobrze mówi o Bogu”, mając na myśli działanie Ducha Świętego, który natchnął karty Biblii.

Tekst zaczerpnięty: http://www.tychyrodzina.katowice.opoka.org.pl/jak_czytac.htm

Propozycje sposobów spotkania się z Bogiem w Słowie Bożym:

1. Lectio divina

Chrześcijanie wszystkich czasów zawsze pielęgnowali żywą relację wobec Bożego Słowa. Apostołowie i uczniowie poznali Chrystusa - żywe Słowo Ojca. Idąc z Nim, słuchając Go uczyli się od Niego a potem spisali Jego słowa, aby wszyscy ludzie mogli je usłyszeć, poznać, nimi żyć. Kościół w ciągu wieków dawał Słowo. Dziś odżyła na nowo dawna tradycja monastyczna zwana LECTIO DIVINA (= Boża Lektura). Uczy nas ona czytania Słowa a zarazem uczy nas, że Jezus - Słowo czyta nasze życie. Jeśli Mu na to pozwolimy wejdzie w nie krok po kroku, oświeci, uleczy, przemieni, ożywi.

- **LECTIO** (lektura): CO MÓWI TEKST? Kilkakrotnie przeczytaj Fragment Słowa z uwagą, aby jak najlepiej zrozumieć opisaną sytuację: osoby, miejsca, wydarzenia

- **MEDITATIO** (medytacja): CO MÓWI DO MNIE? Podkreśl "słowa-klucze", emocje, czyny, które dotyczą cię szczególnie. Skonfrontuj się z tymi słowami.

- **ORATIO** (modlitwa): CO MÓWIĘ BOGU? Słowo staje się dla mnie motywem modlitwy i dialogu z Bogiem.

- **CONTEMPLATIO** (kontemplacja): CO BÓG MI MÓWI? Również Bóg poprzez to Słowo opowiada mi o sobie. Trwam w zachwycie, dziekczynieniu, uwielbieniu...

- **ACTIO** (działanie): I na tym nie koniec! Słowo powinno stać się życiem! Gdzie? W moich myślach, słowach, wyborach dnia dzisiejszego!

Więcej: http://www.biblista.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=662&Itemid=8

2. Karmelitańska metoda modlitwy biblijnej.

Przygotowanie dalsze do rozmyślenia - polegające na chodzeniu w obecności Boga przez cały dzień, unikaniu grzechów i rozproszeń, a przede wszystkim na szukaniu i pełnieniu woli Bożej objawionej w Biblii.

Przygotowanie bliższe do rozmyślenia - zaczynające się 15 minut przed modlitwą, kiedy to należy porzucić wszelkie zajęcia i przygotować ciało, umysł i duszę do modlitwy, obudzić pragnienie spotkania z Bogiem, prosić o łaskę dobrej modlitwy. Przygotowanie bliższe kończy się znakiem krzyża, klęknięciem na miejscu, wyobrażeniem obecnego przy mnie Chrystusa i wezwaniem na pomoc Ducha Świętego. Po modlitwie serca następuje czytanie tekstu.

Czytanie - najczęściej mogą to być gotowe rozważania, podzielone tematycznie i na punkty, z gotowymi modlitwami do odmawiania, a nawet wnioskami dla życia. Ten chleb powszedni może być codziennie inny, zależnie od okresów liturgicznych, świąt i uroczystości, czy też czytań mszalnych. Czytanie to ma dostarczyć temat do rozmowy z Bogiem, karmić duszę lub pogłębić poznanie tajemnic wiary.

Rozmyślenie - To refleksja nad przeczytaniem tekstem ma pogłębić zrozumienie darów, obietnic i miłości Bożej oraz pobudzić serce do miłosnej rozmowy z Bogiem żywym.

Modlitwa wewnętrzna - modlitwa serca, wylanie uczuć przed Bogiem, po prostu rozmowa z Tym, o którym dowiedziałem się, że mnie kocha i tak wielkie przygotował dla mnie dary. Modlitwa serca - to ćwiczenie w miłości, okazywanie jej na wszelkie sposoby Chrystusowi, Ojcu i Duchowi Świętemu lub Najświętszej Pannie. Słowem - serdeczna rozmowa, wiele razy powtarzana, w słowach prostych, wprost z serca płynących. To jest właśnie główna część karmelitańskiej metody modlitwy myślniej, określonej przez św. Teresę jako poufne przebywanie z Bogiem.

Zakończenie:

- *dziękczynienie* - okazanie Bogu wdzięczność, iż raczył oświecić, mówić do nas, być z nami, działać we nas uzdrawiając, pocieszając bądź umacniając w wierności i cierpliwości;
- *oddanie się* – ofiarowanie Bogu siebie na służbę, przez popełnianie drobnych czynów ku Jego czci, przez resztę dnia, np. opanowanie języka, wzroku, wyrzeczenie słodyczy, odmówienia sobie jakichś dozwolonych radości czy przyjemności. Takie ofiary umacniają naszą wzajemną przyjaźń i miłość;
- *prośba* - by w całym naszym ubóstwie i nędzy nie tylko nas przyjął, lecz i przyszedł nam z pomocą w potrzebach. Prośby te mogą być konkretne i dotyczyć naszych postanowień, walk wewnętrznych czy też trudności zewnętrznych.

Więcej: <http://irekpot.republika.pl/modlitwa/jan/jan.htm>

3. Kręgi biblijne.

Uczestnicy gromadzą się w określonych grupach (od 10 do 15 osób) i **wspólnie** czytają, rozważają i dyskutują nad odpowiednimi fragmentami Pisma Świętego oraz szukają sposobów realizowania ich w życiu. Specyfiką tej metody jest możliwość **dzielenia się refleksjami, stawiania pytań i dyskusowania wszystkich** uczestników spotkania. Pracą kręgu biblijnego kieruje duszpasterz lub przygotowana osoba świecka

Więcej: <http://www.kregibiblijne.pl/czysakregi.html>

4. Metoda Vastersa

Jest to właściwie konkretna **metoda Kręgu biblijnego**. Pracując tą metodą, pytamy: **jaki był sens słów Pisma Św. dla ludzi ówczesnych, co te słowa oznaczają dzisiaj i do jakiego działania wzywają obecnie.**

- zaczynamy modlitwą do Ducha Św. (Wszyscy uczestnicy mają ze sobą rozważany tekst Pisma Św. -najlepiej ksero ponieważ będzie się po nim pisać); potem tekst odczytywany jest na głos i następuje chwila czasu na osobiste czytanie i rozważanie tego Słowa;
- w czasie czytania uczestnicy korzystają z trzech symboli: **Wykrzyknikiem** oznaczam wersety z tymi prawdami, które uznaję za oczywiste. **Znak zapytania** stawiam przy wersetach, których treść jest dla mnie niezrozumiała i chce w związku ze swoją trudnością o coś zapytać. **Strzałką** oznaczam wersety, których treścią zostałem wewnętrznie poruszony i uważam to za wezwanie skierowane do mnie.
- następnie zgłaszane są animatorowi wersety, przy których postawiono znak zapytania i określa się istniejącą trudność. Animator zachęca do udzielania odpowiedzi tych uczestników, którzy postawili przy zgłoszonych wersetach wykrzykniki, aby podzielili się z całą grupą zrozumieniem treści tych wersetów. Następnie animator zachęca do wypowiedzi tych, którzy zaznaczyli dyskusyjne wersety strzałką. Spotkanie kończy się modlitwą spontaniczną.

Więcej: <http://www.kuria.gliwice.pl/czytelnia/ksiazki/index.php?numer=29&art=2>

5. Ewangeliczna rewizja życia.

Ta metoda przebiega w trzech etapach: **widzieć, osądzić, działać**. Ewangeliczna rewizja życia mobilizuje do **wnikliwej obserwacji zdarzeń** (zdarzeń z życia codziennego- które są udziałem grupy lub jednego z jej uczestników; mogą to być zdarzenia z życia zawodowego, społecznego, kulturalnego itp. – bo każde z nich może mieć pozytywne lub negatywne znaczenie dla zbawienia. Chrześcijanin zmierza do spotkania z Bogiem przez wszystkie sytuacje życiowe), **ocenia je** w świetle Ewangelii i **prowadzi do poprawy** życia. Spotkania odbywają się w małych grupkach

Więcej: http://www.oaza.pl/cdm/pliki/OM_2008/OM_CDM_pazdziernik/SPOTKANIA_W_GRUPIE.pdf

6. Medytacja biblijna.

Podstawą medytacji jest Słowo Boże zawarte w Piśmie świętym. Przed rozpoczęciem medytacji należy wybrać sobie konkretny tekst biblijny. Przeczytać go uważnie kilka razy, aby poznać dobrze najpierw jego treść. Zastanowić się następnie, nad czym chciałbym się zatrzymać w tym tekście. Co mnie w nim uderza w sposób szczególny? Przez co czuję się przyciągany, a przez co odpychany? Uświadomić sobie przez chwilę, że staję przed Bogiem, moim Stwórcą i Odkupicielem. Św. Ignacy radzi wspomóc się pytaniem: „jak Bóg, Pan nasz, patrzy na mnie?” Prosić w krótkiej modlitwie Ducha Świętego o światło i moc do dobrego odprawienia medytacji: o głębokie zrozumienie Słowa Bożego oraz poznanie, w jaki sposób oświeśla ono moje życie. Św. Ignacy usilnie zaleca, aby każdą medytację czy kontemplację poprzedzać „Modlitwą przygotowawczą”, która streszcza Fundament Ćwiczeń: *Prosić Boga, Pana naszego, aby wszystkie moje zamiary, decyzje i czyny były skierowane w sposób czysty do służby i chwały jego Boskiego Majestatu.*

Więcej: http://www.jezuici.pl/drczdz/podstrona.php?link=czytelnia&link2=ignatiana&id_informacji=83

7. Różaniec biblijny.

Różaniec biblijny, który chciałbym czytelnikom Mateusza zaproponować, jest szczególnym sposobem modlenia się na różańcu. Nawiązuje on bezpośrednio do formy, która wykształciła się na początku XV-go wieku w opactwach kartuzów w Trewirze i Marienfloss za sprawą trzech błogosławionych: Adolfa von Essen, Małgorzaty Bawarskiej i Dominika z Prus. Polega on na tym, aby w trakcie odmawiania Różańca **rozważyć w stu pięćdziesięciu dopowiedzeniach całe życie Pana Jezusa** poczynawszy od Jego poczęcia w chwili Zwiastowania, a skończywszy na Jego Powtórny Przyjściu w chwale. Tym samym każde ze stu pięćdziesięciu *Zdrowaś Mario* składających się na różaniec jest poświęcone jakiemuś wydarzeniu z życia Pana Jezusa, jakie znamy z Ewangelii, lub też Słowu, które wypowiedział. W trakcie odmawiania przechodzimy kolejno, od jednego zbawczego wydarzenia do następnego, wraz z Jezusem

drogę, którą On sam przeszedł i prosimy nieustannie Jego Matkę, aby nam w niej towarzyszyła jako najlepsza przewodniczka ewangelicznych tajemnic. Owocem zaś modlitwy staje się coraz większe upodobnienie do Niego.

Więcej: <http://mateusz.pl/duchowosc/js-rb.htm>

8. Krótkie formuły wiary.

Na początku wybiera się główny temat (np. Nowy Człowiek); następnie **czyta się** poszczególne (wcześniej przygotowane) **fragmenty Pisma Św.**, przez moment rozważa się je w ciszy i na ich podstawie **każdy** z uczestników **formuje własnymi słowami** (biorąc pod uwagę temat spotkania) własne **wyznanie wiary** (np. Wierzę że Jezus zmartwychwstał i wyrwał mnie ze śmierci którą był mój grzech...- najczęściej wyznanie wiary formuje się w pierwszej osobie). Następnie cała grupka (czyli od 4 do 6 osób) ustala które z powiedzianych wyznań są najważniejsze i **wspólnie określa się** jaka powinna być ich **kolejność**. Spotkanie kończy się odczytaniem wyznania wiary w formie modlitewnej.

Więcej o aktach wiary: <http://www.liturgia.dominikanie.pl/dokument.php?id=173>

9. Dzielenie się Ewangelią.

Przedstawiciel grupy odczytuje na głos wybrany fragment Ewangelii. Następnie jest czas na to by w ciszy rozważyć Słowo Boże i zastanowić się nad tym jak te słowa odnoszą się do mojego życia, postępowania. **Staram się usłyszeć co Bóg mówi do mnie przez to słowo**, co chce mi przez nie pokazać. Potem następuje **dzielenie się z braćmi tym, co w każdym wywołało to Słowo**. Spotkanie kończymy modlitwą dziękczynną. W tej metodzie nie ma miejsca na egzegezę i dyskusję nad tekstem!

Więcej: <http://www.forum.plock.opoka.org.pl/teksty/dzielenie.html>

10. Słowo życia wspólnoty Focolare.

Chiara Lubich pisała: „Jeśli przypuścimy absurdalnie, że wszystkie egzemplarze Ewangelii na ziemi zostały zniszczone, to my chcielibyśmy tak żyć, aby ludzie obserwując nasze zachowanie, mogli napisać na nowo: Błogosławieni którzy płaczą, Błogosławieni miłosierdzie czyniący, nie sądźcie, kochajcie waszych nieprzyjaciół”. We wspólnocie Focolare **na każdy miesiąc wybierana jest myśl z Pisma Św. (tzw. słowo życia)** z krótkim komentarzem egzegetycznym. **Wszyscy członkowie ruchu starają się w tym okresie tę myśl realizować** i na wszystkie sytuacje codzienne patrzeć przez pryzmat tej prawdy. **Podczas spotkania grupy wymienia się zespołowo doświadczenia, mówi się o trudnościach i powodzeniach przy wprowadzaniu wyznaczonej myśli biblijnej w życie.**

Więcej: <http://www.focolare.org.pl/default.htm>

11. Bibliodrama.

Bibliodrama jest sposobem interakcyjnego odczytywania Biblii. Tekst czyta się dobitnie (np. Maria i Marta w rozmowie z Panem Jezusem, Łk 10,38-42) i po omówieniu wstępnym **odgrywa się go w formie scenki**. Następnie wydobywa się doświadczenia grających i patrzących. Dalej bierze się pod uwagę religijne i życiowe problemy uczestników. Doświadcza się biblijnego świadectwa wiary. Jest to wspólny proces umożliwiający grupowe spotkanie z tekstem. W bibliodramie nie chodzi tylko o czytanie Pisma świętego z podziałem na role, ale o osobiste wypełnienie danej roli i wyższe, wspólne i bardzo refleksyjne przyswojenie treści przez uczestników. Potrzebny jest szereg dobrze przygotowanych pytań. Po pierwszym odegraniu sceny pytamy, między innymi, o identyfikację z osobami (która osoba przypadła do gustu, a która nie, którą chciałbyś być). Potem powtarzamy jeszcze raz podstawowy tekst Pisma świętego i ogólnie lub w grupach ponownie go omawiamy. Wreszcie dopuszczamy spontaniczne traktowanie tej sceny i subiektywne jej zrozumienie. Po wieloaspektowym, zwłaszcza biblijnym i psychologicznym przemyśleniu tej sceny, dopuszczamy do ponownej gry scenicznej.

Metoda ta potrzebuje bardzo dobrego przygotowania biblijnego i psychologicznego. Wtedy potrafi wzmocnić rozwój wiary katechizowanych i weryfikować ich dotychczasowe życie. Ta metoda przyczynia się do aktywizacji emocjonalnej, sensomotorycznej i werbalnej

12. Odgrywanie scen z życia.

Przygotujemy kilka krótkich tekstów biblijnych np. „Wy jesteście solą ziemi” „Bądźcie doskonali jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” „Nikommu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością”. Zadaniem uczestników podzielonych na mniejsze zespoły jest odegranie krótkich scen z życia, które mogą być ilustracją do tych tekstów. Należy odegrać takie wydarzenia, które można na zakończenie podsumować otrzymanym wcześniej fragmentem z Pisma Św.

13. Pytania i zdania niedokończone.

Wybieramy jakiś tekst z Pisma Św. i przygotowujemy wycinki z gazet, które mówią o podobnej tematyce. Uczestnicy mają poukładać teksty podobne do rozumienia ewangelicznego z jednej strony, przeciwne zaś z drugiej. Można przynieść całą gazetę i kazać zaznaczyć teksty nawiązujące do Ewangelii posługując się skalą od 1 do 5. 1 dostaje tekst opisujący fakty sprzeczne z nauką Jezusa, 5 tekst ją realizujący. Można zabawę skoncentrować wokół jednego wybranego tematu np. miłości bliźniego. Z gazet wycinamy wtedy artykuły, wzmianki, które są świadectwem realizacji tego przykazania lub jego zaprzeczeniem.

Więcej na przykładzie:

http://www.milbozostrowiec.sandomierz.opoka.org.pl/kolokatechetow/pomocepliki/metody_biblijne.doc

14. Wywiad z postacią biblijną.

Wybieramy jedną z postaci biblijnych, aby przeprowadzić z nią fikcyjny wywiad. Możemy to uczynić w różny sposób. Jedna z osób wciela się w postać biblijną, natomiast pozostali zadają jej pytania np. Co czułeś, gdy zobaczyłeś Chrystusa przechodzącego obok ciebie? Można też podzielić się na dwie grupy: jedna zadaje pytania, druga po krótkim zastanowieniu odpowiada.

Zebrał i opracował: ks. Artur Pytel (Gliwice)